

A large yellow diagonal bar starts from the top left and tapers to a point. Below this point is a large black triangle filled with horizontal hatching lines.

Gemeente Goirle

Rapport van bevindingen

Controle jaarrekening 2011

De Raad van de gemeente Goirle
T.a.v. de heer B. van 't Westeinde
Postbus 17
5050 AA GOIRLE

Eindhoven, 8 mei 2012

8TXNJT/DZ/rvs/24489612
Behandeld door: drs. D.E. Zijlmans RA

Betreft: rapport van bevindingen 2011 gemeente Goirle

Geachte leden van de raad,

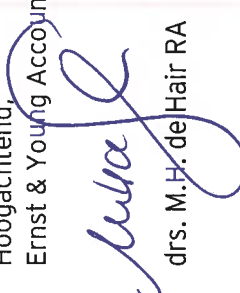
Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2011 van de gemeente Goirle brengen wij u hiermee verslag uit omtrent onze bevindingen met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2011.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente Goirle. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2011.

Het concept van dit rapport is d.d. 16 april 2012 besproken met de portefeuillehouder financiën, de gemeentesecretaris, de gemeentecontroller en het hoofd Ondersteuning. Eventuele opmerkingen van het management zijn verwerkt in dit rapport van bevindingen. Een afschrift van dit rapport is toegezonden aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Goirle.

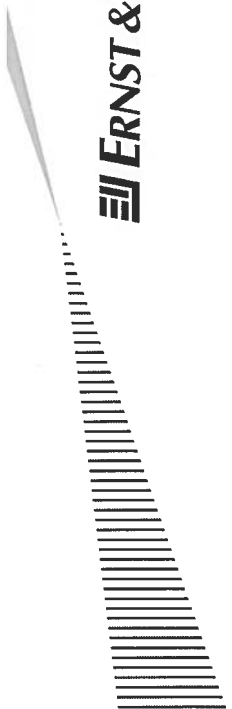
Wij stellen het op prijs deze rapportage persoonlijk aan u toe te mogen lichten of eventuele vragen van u te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. M.H. de Hair RA

Inhoudsopgave

1	Wat zijn de uitkomsten van onze controle?	1
1.1	Onze verklaring is goedkeurend	1
1.2	Welke fouten en onzekerheden resteren nog?	2
1.3	Bestuurlijke aandachtspunten voor 2012	2
2	Onze analyse van het resultaat 2011	4
2.1	Positief resultaat nader geanalyseerd	4
2.2	Analyse van de financiële positie	6
2.3	Solvabiliteit	7
2.4	Paragraaf weerstandsvermogen	7
3	Onze aanbevelingen naar aanleiding van de controle	10
3.1	Grondbeleid en grondexploitaties	10
3.2	Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid	13
3.3	Bevindingen controle verantwoording in het kader van SiSa	14
4	Hoe hebben wij de controle ingericht?	18
4.1	Wat is de reikwijdte van onze opdracht	18
4.2	Onze controleaanpak in het kort	18
4.3	De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties	19
4.4	Verplichte mededelingen van uw accountant	19
4.5	Begrotingsbeheer	20
4.6	Rechtmatigheid	21
4.7	Verplichtingen inzake Single Information en Single audit (SiSa)	21
5	Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant	23

ERNST & YOUNG

**2011
Uitkomsten controle**

1 Wat zijn de uitkomsten van onze controle?

De jaarrekening is getrouw	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Goirle een goedgekeurde controleverklaring af te geven met betrekking tot de getrouwheid.
De jaarrekening is rechtmatig	Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2011 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Goirle.
Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening van de gemeente Goirle een goedgekeurde controleverklaring af te geven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2011 in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde wet- en regelgeving.
Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2011 van uw organisatie geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

In dit hoofdstuk behandelen wij de uitkomsten van onze werkzaamheden naar aanleiding van de controle van de jaarrekening.

1.1 *Onze verklaring is goedgeurend*

1.2 Welke fouten en onzekerheden resteren nog?

Onze rapportering van fouten en onzekerheden

Er resteren geen ongecorrigeerde fouten en onzekerheden. Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2011 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

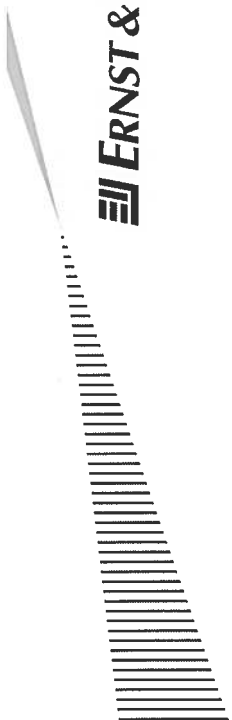
1.3 Bestuurlijke aandachtspunten voor 2012

Onze visie op 2012

Onze controle heeft geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2011. Naast onze certificerende functie hebben wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de gemeente Goirle het afgelopen jaar over een aantal van onderwerpen geadviseerd.

Voor het komende jaar vinden wij het, gelet op het voorgaande, belangrijk dat de gemeente Goirle prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen/bevindingen/adviezen:

- ▶ De gemeente Goirle kent een beperkte grondexploitatie. Gelet op de economische crisis en de stand van de woningmarkt is het van belang ook uw projecten goed te monitoren. In onze managementletter hebben wij onder andere aandacht gevraagd voor de actualisatie van De Boschkens. Die is niet opgesteld vóór de jaarrekening. Wij adviseren u nadrukkelijk om de exploitatieopzetten periodiek, bij voorkeur tweemaal per jaar, te actualiseren.
- ▶ Niet alleen de gemeentelijke bezuinigingen die al vorm hebben gekregen zullen de komende jaren moeten worden gerealiseerd. Ook ziet het er naar uit dat door de verdergaande rijksbezuinigingen nieuwe bezuinigingen op de gemeenten af gaan komen. Wij adviseren u nauwgezet de realisatie van de huidige bezuinigingen door te zetten en vooruitlopend op komende bezuinigingen nieuwe opties te overwegen.
- ▶ De komende jaren komen er een groot aantal nieuwe taken op uw gemeente af. Enerzijds moeten aan deze taken organisatorisch vorm gegeven worden, anderzijds moet hier een initiële begroting voor worden opgesteld. Iets wat zeker in de eerste jaren haar vorm moet krijgen en waarmee risico's samenhangen. Wij adviseren u hier in een zo vroeg mogelijk stadium vorm aan te geven. In bijlage 2 van dit verslag gaan wij nader in op de ontwikkelingen ten aanzien van de decentralisaties vanuit het rijk.

ERNST & YOUNG

2011
De jaarrekening

2 Onze analyse van het resultaat 2011

2.1 Positief resultaat nader geanalyseerd

Het resultaat nader besproken

Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2011 bedraagt € 570.000 voordelig ten opzichte van een begroot saldo van € 36.000 positief. De jaarrekening 2010 is eveneens afgesloten met een voordelig saldo van € 1.546.000.

Totaaloverzicht

Het resultaat over 2011 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2011	Afwijking
Totale lasten	60.228	50.612	9.616
Totale baten	57.824	51.089	(6.735)
Resultaat vóór bestemming	(2.404)	477	2.881
Mutaties in reserves	2.441	92	(2.349)
Resultaat na bestemming	37	569	(532)

Uit bovenstaande opstelling blijken zowel vóór als na bestemming beperkte afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting, voortkomend uit zowel voor- als nadelen. In de programmaverantwoording worden de afwijkingen besproken en toereikend toegelicht. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn met name zichtbaar op de programma's 3 "Ontwikkeling ruimte", 4 "Beheer ruimte", 5 "Wezijn" en 6 "Burgers".

Programma 3 Ontwikkeling ruimte

De grote afwijkingen ten opzichte van de begroting binnen programma 3 aan zowel baten- als lastenzijde wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat geraamde baten en lasten binnen het product grondexploitatie niet zijn gerealiseerd. Met name de kosten van bouw- en woonrijpmaken zijn ver achter gebleven bij de begroting. Tegelijkertijd zijn ook de verkoopopbrengsten minimaal. Als gevolg van de lagere lasten is ook de onttrekking aan de algemene reserve grondexploitatie lager dan geraamd. Dit leidt dan ook tot de afwijking op de baten van dit product.

Programma 4 Beheer ruimte

De onderschrijving op de lasten binnen het programma 4 hebben betrekking op het product wegen, straten en pleinen (€ 323.000), het product riolering (€ 461.000) en het product gemeentebouwen (€ 253.000). Veelal wordt dit veroorzaakt door lagere kapitaallasten. Bij gemeentebouwen wordt de afwijking ingegeven doordat begrote extra afschrijving op de kapel van CC Jan van Besouw strijdig is met het BBV. Dit leidt overigens wel tot structurele kapitaallasten die in komende jaren nog niet zijn geraamd.

Programma 5 Welzijn

Op het product Onderwijs binnen het programma 5 zijn zowel op de lasten als de baten grote overschrijdingen gerealiseerd (€ 750.000). Hier is sprake van een administratieve afwijking, vanwege de inbreng van scholen (den Bongerd en Open Hof) in de grondexploitatie van de Frankische Driehoek. Deze inbreng is overigens, in overeenstemming met het BBV, tegen boekwaarde geschied.

Programma 6 Burgers

De rijksbijdrage inzake de Wet Sociale Werkvoorziening is in 2011 verlaagd (landelijk). De baten (€ 181.000) zijn daardoor lager uitgevallen dan begroot. Aangezien de rijksbijdrage één op één wordt doorgezet naar de Diamant-groep, zijn ook de lasten lager uitgevallen.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Onvoorzien uitgaven hebben zich voorgedaan en zijn verantwoord op het product Algemene dekkingsmiddelen. Het betreft onder andere:

- ▶ € 655.000 storting in voorziening Vier Kwartieren III (zie ook grondexploitatie);
- ▶ € 180.000 nadeel als gevolg van mindere doorbelasting van uren naar grondexploitatie, projecten en investeringen;
- ▶ € 714.000 betreft een administratief nadeel. Het geraamde rentevoordeel manifesteert zich op de programma's, terwijl het hier is begroot (en daarmee hier tot een nadeel leidt);
- ▶ De overige omvangrijke verschillen hebben betrekking op mutaties in de reserves in overeenstemming met het beleid daaromtrent.

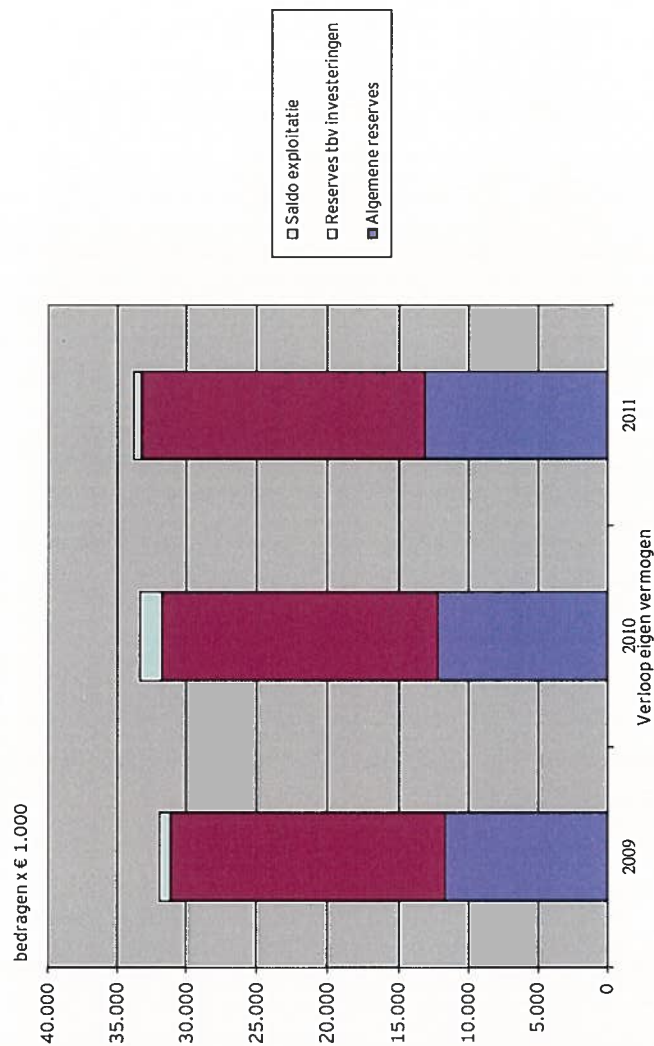
Begrotingsbeheer blijft punt van aandacht Grondbedrijf nog verder inbedden

Alle afwijkingen tussen begroting en jaarrekening worden toegelicht in de programmaverantwoording. Volledigheidshalve verwijzen wij u hiernaar. In totaliteit concluderen wij dat uw begrotingsbeheer nog kan verbeteren. Bovenstaand zijn diverse afwijkingen opgenomen die in een eerder stadium in beeld gebracht hadden kunnen worden. Wij adviseren u daarbij ook om met name nadere invulling te geven aan de positie van het grondbedrijf binnen uw planning-en-controlcyclus.

2.2 Analyse van de financiële positie

Eigen vermogen Goirle
stabiel

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2011 volgens de jaarrekening € 33,8 miljoen en heeft zich vanaf 2009 als volgt ontwikkeld.

Van de algemene reserves ter hoogte van € 13,1 miljoen is € 5,2 miljoen opgenomen als algemene vrije reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2010 gestegen met € 1,6 miljoen.

Per saldo is gedurende 2011 € 93.000 onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het resultaat voor bestemming (€ 477.000) het positieve resultaat na bestemming van € 570.000.

In de begroting na wijziging werd per saldo uitgegaan van een onttrekking aan de reserves van € 2,4 miljoen. In werkelijkheid is er sprake van een onttrekking van € 93.000, waarmee er dus een negatieve afwijking is van € 2,3 miljoen. Er is minder noodzaak geweest om de reserves in te zetten.

2.3 Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder ander tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balans totaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 48% en is daarmee gelijk aan 2010. De verhouding eigen/vreemd vermogen is zeer stabiel. In zijn algemeenheid zien wij de solvabiliteit van de Nederlandse gemeenten sterk dalen. Ook is de verhouding tussen vaste passiva en vlottende passiva solide en in lijn met de verhouding van vaste en vlottende activa. Al met al toont de jaarrekening van de gemeente Goirle een financieel solide beeld.

Vreemd vermogen is in 2011 afgenomen

In 2011 zijn geen langlopende leningen afgesloten. Er is slechts sprake van reguliere aflossingen.

Kasgeldlimiet: kortlopende geldleningen

Zoals blijkt uit de paragraaf Financiering is in 2011 voldaan aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Met name de kasgeldlimiet wordt momenteel regelmatig overschreden door gemeenten, aangezien de rentedruk van kortgeld uitzonderlijk laag is. Mede in het licht van de toenemende aandacht voor de overheidsfinanciering (zoals met de Wet Hof), is het van belang aan deze normen te voldoen.

2.4 Paragraaf weerstandsvermogen

De risico's die uw gemeente loopt

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2011 is gevoerd. Uw raad heeft op 29 maart 2011 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. Zoals bij de interim-controle al geconstateerd, zien wij een toenemende aandacht voor risicomanagement in Goirle, een ontwikkeling die wij van harte aanbevelen. De paragraaf weerstandsvermogen heeft ten opzichte van 2010 aan inhoudelijke kwaliteit gewonnen.

De gemeente Goirle kent een gezonde financiële positie die zich vertaald in een ruime weerstandscapaciteit. Daarbovenop zijn er diverse stille reserves, die wellicht op middellange termijn te gelden worden gemaakt, zoals de aandelen TWM.

Garanties beduidend toegenomen

Wij constateren ook dat er goede vooruitgang is geboekt met het in kaart brengen van de risico's per programma en paragraaf en dat deze nu ook financieel zijn vertaald. Naar onze mening kan de paragraaf nog meer inzicht bieden door de (belangrijkste) onderliggende risico's financieel te benoemen.

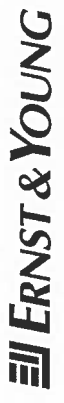
In dit kader merken wij nog op dat in 2011 door de gemeente Goirle een garantie is verleend op een lening van € 10 miljoen. Het verlenen van (achtervang) garanties is niet zonder risico. Uw college schat in dat de specifiek verleende garantie geen risico vormt voor uw gemeente.

Vertaald in cijfers geeft het weerstandsvermogen van de gemeente Goirle het volgende beeld.

(in duizenden euro's)

Weerstandsvermogen	Rekening 2011
Benodigde weerstandscapaciteit (A)	3.293
Beschikbare weerstandscapaciteit (B)	12.373
Ratio weerstandsvermogen B / A	3,76
Weerstandsvermogen B - A	9.080

In vergelijking tot onze andere cliëntgemeenten constateren wij een ruime ratio voor het weerstandsvermogen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de relatief beperkte grondexploitatie van Goirle. In andere gemeenten manifesteren zich daar grote risico's of zijn recentelijk omvangrijke afboekingen ten laste van de weerstandscapaciteit getroffen. Ook bovenstaand beeld van het weerstandsvermogen van Goirle bevestigt de solide financiële positie van uw gemeente.

2011
Onze aanbevelingen

3 Onze aanbevelingen naar aanleiding van de controle

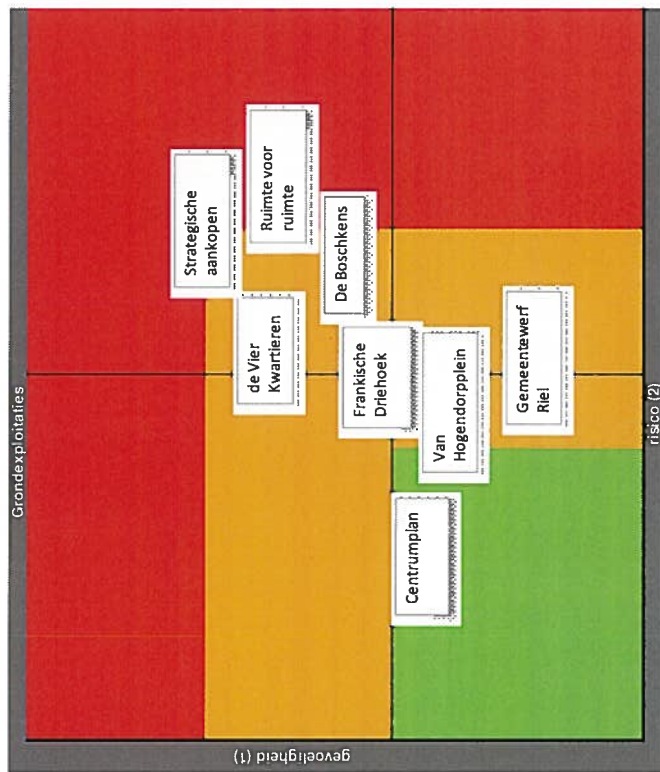
3.1 Grondbeleid en grondexploitaties

In het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente Goirle hebben wij de grondexploitaties gecontroleerd. De gronden van de gemeente Goirle zijn als volgt te specificeren.

Bedragen x € 1.000	31 december 2010	31 december 2011
Niet in exploitatie genomen gronden	4.817	4.543
Onderhanden werk	2.746	5.995
Totaal	7.563	10.537

Zoals uit het bovenstaande overzicht blijkt kan er wat betreft de grondexploitatie sprake zijn van enerzijds nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en anderzijds het zogenaamde onderhanden werk. Er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.

Als dit nog niet het geval is, dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden.

Barometer grondexploitatie

- ▲ Goirle heeft een beperkte grondexploitatie
- ▲ Terughoudendheid in strategische verwerving (geen aankopen in 2011)
- ▲ Voorziening getroffen voor nadelige exploitatie de Vier Kwartieren
- ▲ Actualisatie De Boschkens dient hoge prioriteit te krijgen

In exploitatie genomen gronden

Bij de waardering van de in exploitatie genomen gronden wordt aangesloten bij de meest recent (door de raad) vastgestelde exploitatieopzet. De boekwaarde van de in exploitatie genomen projecten zijn op hoofdlijnen als volgt te specificeren.

Bedragen x € 1.000	Vervaardigingsprijs	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2011
Centrumplan	(258)	82	(340)
De Boschkens	5.751		5.751
Van Hogendorpplein	(75)		(75)
Frankische Driehoek	816		816
Gemeentewerf Riel	(157)		(157)
Totaal	6.077	82	5.995

Ten aanzien van De Boschkens wordt de komende maanden de exploitatieopzet geactualiseerd. De huidige, door de raad vastgestelde, exploitatieopzet gaat uit van een contante waarde van € 3,3 miljoen positief. Het is de inschatting van het college dat in de nieuwe exploitatieopzet De Boschkens nog steeds minimaal kostendekkend afgesloten kan worden. Op basis de concept exploitatieopzet is er geen reden om te twijfelen aan deze veronderstelling.

De boekwaarde van de niet in exploitatie genomen projecten zijn op hoofdlijnen als volgt te specificeren.

Bedragen x € 1.000	Vervaardigingsprijs	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2011
Strategische gronden	894		894
De Vierkwartieren III	1.908	655	1.253
Ruimte voor ruimte	2.411		2.411
Vennerode	(15)		(15)
Totaal	5.198	655	4.543

Voor de nog niet in exploitatie genomen gronden zijn nog geen vastgestelde exploitatieplannen aanwezig. Voor deze gronden is het derhalve van belang dat de gemeente in voldoende mate kan onderbouwen op welke wijze de geactiveerde kosten terugverdiend kunnen worden. Niet in exploitatie genomen bouwgronden dienen in overeenstemming met het BBV te worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. Uw gemeente heeft daarbij de evaluatie gemaakt of de m² prijs gehandhaafd kan worden. Voor De Vierkwartieren III is de boekwaarde aanzienlijk afgewaardeerd in de jaarrekening 2011, met een bedrag van € 655.000. Daarmee kent De Vierkwartieren III een restant boekwaarde van ongeveer € 61,23 per m². Gelet op de toekomstplannen en de ligging van de gronden en het feit dat slechts beperkt grondvoorraden beschikbaar zijn voor toekomstige woningbouw in Goirle is het college van mening dat de boekwaarde in de toekomst goed gemaakt kan worden.

De notitie grondexploitaties van de commissie BBV is vanwege de financieel-economisch crisis verder aangescherpt. Aanscherping heeft onder meer plaatsgevonden bij de waardering van "Niet in exploitatie genomen gronden". Uitgangspunt van de commissie hierbij is de aanwezigheid van besluitvorming door de gemeenteraad (ambitie en planperiode), voorzichtige toerekening van indirecte kosten (maximaal de huidige marktwaarde) en actuele/adequate financiële berekeningen. De commissie is er een voorstander van dat de kaders rondom grondexploitatie worden vastgelegd in de Verordening 212 (zoals besluitvorming, waardering en resultaatbepaling).

Niet in exploitatie genomen gronden

Notitie BBV inzake grondexploitatie

Een algemeen uitgangspunt van de commissie is dat voor alle gronden de grondexploitatieberekeningen minimaal éénmaal per jaar dienen te worden geactualiseerd. Indien de (markt)omstandigheden hier aanleiding voor geven, dient de actualisatie eerder plaats te vinden. Deze notitie is met ingang van de jaarrekening 2012 onverkort van toepassing.

3.2 Onze bevindingen in het kader van *rechtmatigheid*

In paragraaf 4.6 hebben wij de gehanteerde kaders voor onze rechtmatigheidscontrole nader toegelicht. Buiten hetgeen reeds eerder is gemeld hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

Het controleprotocol, inclusief het normenkader is op 18 oktober 2011 door uw raad vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw gemeente vertaald in interne controleprotocollen, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersingsmaatregelen in kaart zijn gebracht. De werking van deze maatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de meeste processen met een duidelijke audit trail vastgelegd.

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. In bijlage 1 van deze rapportage lichten wij de controleaanpak en de verantwoordelijkheden van college, raad en accountant nader toe.

Er zijn op programmaniveau geen begrotingsoverschrijdingen

Op het niveau van de programma's zijn er geen begrotingsoverschrijdingen aanwezig. Op productniveau komen wel overschrijdingen voor, die adequaat zijn toegelicht in de programmarekening.

<p>Misbruik en oneigenlijk gebruik</p> <p>Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole</p>	<p>Wij hebben vastgesteld dat de overschrijdingen op de producten uitgebreid worden toegelicht in de toelichting op de programma's in de jaarrekening en als totaaloverzicht op pagina 137 tot en met 174. In de inleiding van de jaarstukken zijn de grootste afwijkingen ten opzichte van de tweede Burap reeds toegelicht.</p> <p>In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die er op zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.</p> <p>Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.</p> <p>Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf weerstandsvermogen van het jaarverslag.</p> <p>Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.</p>
<p>SiSa</p>	<p>3.3 Bevindingen controle verantwoording in het kader van SiSa</p> <p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2011.</p> <p>Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de navolgende specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p>

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2011	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C6	Wet inburgering (Wi)	€ 0	€ 0	n.v.t.
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) Projectgemeenten SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
D2	Onderwijsachterstandenbeleid niet-GSB 2006-2010 (OAB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009	€ 0	€ 0	n.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
E9B	Programma externe veiligheid (EV) SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2011	€ 0	€ 0	n.v.t.
G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) (Gemeenten (incl. WGR) Totaal 2010)	€ 0	€ 0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering (WWB+WIJ+IOAW+IOAZ+levensonderhoud beginnende zelfstandigen Bbz 2004+WWIK	€ 0	€ 0	n.v.t.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2011	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	€ 0	€ 0	n.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
G6	Schuldhelpverlening	€ 0	€ 0	n.v.t.
H10	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)	€ 0	€ 0	n.v.t.

Op grond van de Nota verwachtingen accountantscontrole kan de controle voor de in de bijlage bij de jaarrekening opgenomen indicatoren "zonder financiële vaststelling" beperkt blijven tot het beoordelen van de deugdelijke totstandkoming ervan. Dit onderzoek heeft niet geleid tot bevindingen waarvan vermelding in dit verslag noodzakelijk wordt geacht.

Het is overigens verplicht de bovenstaande tabel op te nemen, ook als er geen bevindingen zijn geconstateerd. De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. In de bijlage bij dit rapport zijn de bevindingen nogmaals opgenomen ten behoeve van verzending naar het CBS. Voor de volledigheid hebben we deze tabel in bijlage 1 van dit verslag toegevoegd.

2011
Onze controleaanpak

4 Hoe hebben wij de controle ingericht?

<p>Wat hebben wij gecontroleerd</p>	<p>4.1 Wat is de reikwijdte van onze opdracht</p> <p>Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2011 van de gemeente Goirle gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.</p> <p>Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.</p>
<p>Onze aanpak: gewoon goed</p>	<p>4.2 Onze controleaanpak in het kort</p> <p>Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente.</p> <p>Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.</p> <p>Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.</p>

4.3 De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De foutenmarge

Op grond van het BADO stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn op 18 oktober 2011 vastgesteld door de gemeenteraad.

U heeft ons voor het boekjaar 2011 opgedragen om bij onze oordeelsvorming uit te gaan van de hierna vermelde goedkeuringstolerantie.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (1% lasten)	≤ 1%	≥ 1 ≤ 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (3% lasten)	≤ 3%	≥ 3 ≤ 10%	≥ 10%	-

Op grond van de jaarrekening 2011 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 556.000 (1%) en voor onzekerheden € 1.668.000 (3%). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 68.000.

4.4 Verplichte mededelingen van uw accountant

In hoofdstuk 5 maken wij u een aantal (verplichte) mededelingen bekend betreffende de inrichting en uitvoering van onze controle.

4.5 Begrotingsbeheer

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten.

Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtsmatigheid.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Het is de verantwoordelijkheid van de raad om hier dan tijdig een besluit over te nemen.

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen. Dit doen wij onder andere door:

- ▶ Vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en is omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de raad.
- ▶ Vaststellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Rechtmatigheid	<p>4.6 Rechtmatigheid</p> <p>Wij hebben bij de controle over 2011 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het BADO en de controleverordening/het controleprotocol 2011 van de gemeente Goirle. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ het rechtmatigheidsbeheer; ▶ de naleving van het voorwaardencriterium; ▶ de begrotingsrechtmatigheid; ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium; ▶ de niet-financiële beheershandelingen. <p>4.7 Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)</p>
SiSa	<p>Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2011, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2011).</p> <p>De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het BADO in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ € 10.000 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 100.000 is; ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is; ▶ € 100.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is. <p>In paragraaf 3.3 van dit verslag rapporteren wij hierover.</p>

**Informatie uit hoofde van onze
functie als controlerend accountant**

5 Informatie uit hoofde van onze functie als controlerend accountant

In onderstaand schema hebben wij een aantal onderwerpen opgenomen die u als raad behulpzaam kunnen zijn bij het invullen van uw controlerende rol.

Aandachtsgebied	Mededeling
<p><i>Algemeen aanvaarde controlestandaarden</i></p> <p>Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke, doch geen absolute, mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Dit betekent dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Onderdeel van onze controle is het uitvoeren van een evaluatie van het verkrijgen van voldoende inzicht in de relevante interne beheersingsmaatregelen teneinde de mate en diepgang van onze testwerkzaamheden te plannen. Wij hebben geen opdracht ontvangen tot controle van de interne beheersing van de financiële verslaggeving en hebben deze dan ook niet uitgevoerd.</p>	<p>Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2011 een goedkeurende controleverklaring af te geven op het gebied van de getrouwheid en een goedkeurend oordeel voor wat betreft de rechtmatigheid.</p>
<p><i>Controleverschillen</i></p> <p>Wij informeren de raad omtrent afwijkingen (gecorrigeerd of niet) die wij tijdens onze controle hebben vastgesteld en die naar ons oordeel individueel dan wel gezamenlijk een belangrijke invloed hebben op de financiële verslaggeving door de gemeente.</p>	<p>Er is geen sprake van significante afwijkingen met betrekking tot de controle over 2011.</p>

Aandachtsgebied

Wij informeren de raad eveneens omtrent niet-gecorrigeerde controleverschillen waarvan het college/management heeft aangegeven dat zij van oordeel is dat deze zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel.

Mededeling

Belangrijke verslaggevingsgrondslagen

Wij beoordelen de keuze van en de wijzigingen in belangrijke verslaggevingsgrondslagen en controleren de toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Er hebben zich in 2011 geen belangrijke wijzigingen voorgedaan in de gehanteerde verslaggevingsgrondslagen. De in 2011 doorgevoerde wijzigingen in het BBV zijn, voor zover van toepassing, op toereikende wijze geïmplementeerd.

Onze mening over de gehanteerde waarderingsgrondslagen en naleving van wettelijke bepalingen en richtlijnen voor de financiële verslaggeving

Wij bespreken met het college en het management de kwaliteit en niet alleen de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan, schattingen en de duidelijkheid en volledigheid van de jaarrekening en de daarmee samenhangende toelichtingen.

De gekozen waarderingsgrondslagen zijn aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

In deze bespreking komen tevens zaken aan de orde die een significante invloed hebben op de kwaliteit van de jaarverslaggeving, zoals:

- ▶ nieuwe of gewijzigde waarderingsgrondslagen;
- ▶ schattingen, beoordelingen en onzekerheden;
- ▶ bijzondere transacties;
- ▶ waarderingsgrondslagen met betrekking tot significante jaarrekeningposten, inclusief het tijdstip waarop transacties plaatsvinden en de periode waarin die verantwoord worden.

Aandachtsgebied	Mededeling
<p><i>Verslaggeving omtrent belangrijke ongebruikelijke transacties en controversiële aangelegenheden of nieuwe ontwikkelingen</i></p> <p>Wij stellen vast of de raad is geïnformeerd over de gehanteerde werkwijze met betrekking tot de verslaggeving omtrent belangrijke ongebruikelijke transacties en de gevolgen van de verwerking van belangrijke controversiële aangelegenheden of nieuwe ontwikkelingen, waarvoor geen gezaghebbende regelgeving of algemeen aanvaarde grondslagen bestaan.</p>	<p>Ons is niet gebleken van enige door college en het management verantwoorde significante ongebruikelijke transactie of enige door het college en het management gehanteerde significante verslaggevingsgrondslagen met betrekking tot controversiële aangelegenheden of nieuwe ontwikkelingen waarvoor onvoldoende gezaghebbende aanwijzingen bestaan.</p>
<p><i>Verschillen van inzicht met het management over administratieve en verslaggevingkwesties.</i></p>	<p>Er waren geen verschillen van inzicht met het college en het management over de waarderingsgrondslagen, de financiële administratie, de verslaggeving of onze controlewerkzaamheden.</p>
<p><i>Gevoelige schattingen</i></p> <p>Bij het opstellen van de jaarrekening dient gebruik te worden gemaakt van schattingen. Bepaalde schattingen zijn bijzonder gevoelig vanwege hun belang voor de jaarrekening en de mogelijkheid dat toekomstige gebeurtenissen in belangrijke mate afwijken van de beoordelingen van het management.</p> <p>Wij stellen vast of de raad is geïnformeerd over het proces dat het management hanteert voor het formuleren van bijzonder gevoelige schattingen en over de grondslag voor onze conclusies ten aanzien van de redelijkheid van die schattingen.</p>	<p>Wij onderschrijven de schattingen en de wijze waarop deze worden gemaakt door het management en het college. In ons verslag zijn wij nader ingegaan op de schattingen aangaande de waardering van de grondexploitaties.</p>

Aandachtsgebied	Mededeling
<p><i>Overleg met andere accountants</i></p> <p>Wanneer ons is gebleken dat het management met andere accountants heeft overlegd over boekhoudkundige, controle- of verslaggevingkwesties bespreken wij onze visie op belangrijke aangelegenheden waarop dit overleg betrekking had met de raad.</p>	<p>Hiervan is ons niet gebleken.</p>
<p><i>Volledigheid verplichtingen, claims, risico's en garanties</i></p> <p>De gemeente Goirle gaat gedurende een boekjaar tal van transacties aan. Het overgrote deel van deze transacties heeft zijn weerslag in de financiële administratie. Een deel van de door uw gemeente in 2011 aangegane transacties heeft geen weerslag in de financiële administratie over 2011, terwijl hieruit wel financiële consequenties kunnen volgen.</p> <p>Als voorbeeld in dit kader noemen wij afgesloten contracten en aansprakelijkheidsstellingen.</p>	<p>Aangezien wij als accountant niet in staat zijn vast te stellen dat alle niet uit de administratie blijkende relevante verplichtingen, risico's en garanties volledig en juist in de jaarrekening zijn verwerkt, hebben wij het college gevraagd schriftelijk te bevestigen dat bij het opmaken van de jaarrekening alle relevante (en bekende) feiten en omstandigheden zijn betrokken. Wij hebben deze bevestiging d.d. 8 mei 2012 ontvangen.</p>
<p><i>Significante tekortkomingen en materiële leemtes in de interne beheersing van de financiële verslaggeving</i></p> <p>Wij melden alle significante tekortkomingen en materiële leemtes in de interne beheersing die wij gedurende onze controle hebben vastgesteld.</p>	<p>In onze managementletter d.d. 18 januari 2012 hebben we u gerapporteerd omtrent de interne beheersing van de gemeente Goirle. Wij constateren dat voor de jaarrekening 2011 de gemeente voldoende opvolging heeft gegeven aan de toen gerapporteerde zaken.</p>
<p><i>Werking van de interne beheersingsmaatregelen (waaronder de continuïteit en betrouwbaarheid) van de geautomatiseerde gegevensverwerking</i></p> <p>In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.</p>	<p>De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.</p>

Aandachtsgebied	Mededeling
<p>Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen.</p>	
<p><i>Overige informatie in documenten die de gecontroleerde jaarrekening bevatten</i></p>	<p>Uit hoofde van onze wettelijke controletaak hebben wij alleen de jaarrekening gecontroleerd. Het jaarverslag is door ons beoordeeld op mogelijke tegenstrijdigheden met de jaarrekening.</p>
<p><i>Fraude en illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en fraude en illegale handelingen die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben.</i></p>	<p>Er is ons niet gebleken van zaken die dienen te worden gemeld.</p>
<p><i>Onze onafhankelijkheid</i></p>	<p>Wij dienen mondeling en schriftelijk van onze onafhankelijkheid melding te maken, ook al concluderen wij dat er geen zaken zijn die redelijkerwijs kunnen worden gezien als zijnde van invloed op onze onafhankelijkheid. Op basis van onze analyse concluderen wij dat wij onafhankelijk zijn geweest in de zin van de Nederlandse wet- en regelgeving.</p>
<p>Onafhankelijkheid is naast deskundigheid een van de pijlers van onze beroepsuitoefening. Wij hechten aan onze reputatie op het gebied van deskundigheid en onafhankelijkheid. Wij kennen een groot aantal maatregelen, vastgelegd in een continu geactualiseerde database, die de onafhankelijkheid dienen te waarborgen.</p> <p>Periodiek wordt de naleving van interne en externe onafhankelijkheidsvoorwaarden beoordeeld, bijvoorbeeld ten aanzien van potentieel conflicterende diensten en de financiële onafhankelijkheid. Onze professionals moeten jaarlijks hun onafhankelijkheid bevestigen.</p>	

Aandachtsgebied	Mededeling
<p data-bbox="391 1993 422 2060"><i>Wopt</i></p> <p data-bbox="430 1131 606 2060">Op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens ("Wopt") moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen (zoals ontslaguitkeringen en pensioen), in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2011 vastgesteld op € 193.000) te boven gaan.</p>	<p data-bbox="430 257 502 1097">In onze controle is geen overschrijding van deze norm geconstateerd, derhalve heeft de gemeente Goirle voldaan aan de Wopt.</p>

Bijlagen

SiSa bijlage

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2011	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C6	Wet inburgering (WI)	€ 0	€ 0	n.v.t.
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) Projectgemeenten SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
D2	Onderwijsachterstandenbeleid niet-GSB 2006-2010 (OAB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
D5	Regeling verbetering binnenklimaat primair onderwijs 2009	€ 0	€ 0	n.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
E9B	Programma externe veiligheid (EV) SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	€ 0	€ 0	n.v.t.
G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2011	€ 0	€ 0	n.v.t.
G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) (Gemeenten (incl. WGR) Totaal 2010)	€ 0	€ 0	n.v.t.

Nummer specifieke uitkering conform SISA-bijlage 2011	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G2	Gebundelde uitkering (WWB+WJ+IOAW+IOAZ+levensonderhoud beginnende zelfstandigen Bbz 2004+WWIK	€ 0	€ 0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	€ 0	€ 0	n.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	€ 0	€ 0	n.v.t.
G6	Schuldhelpverlening	€ 0	€ 0	n.v.t.
H10	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)	€ 0	€ 0	n.v.t.

Actuele ontwikkelingen

Inleiding

In deze paragraaf schetsen wij een aantal actuele ontwikkelingen in uw sector, waarmee wij eveneens invulling willen geven aan onze natuurlijke adviesfunctie. Dit doen wij vanuit onze rol als accountant, waarbij wij tevens ontwikkelingen weergeven zoals die worden signaleerd door de diverse specialistengroepen binnen Ernst & Young (Advisory, Tax, IT).

Wij hebben in het kader van onze controle deze actuele ontwikkelingen niet specifiek beoordeeld of toegepast voor uw organisatie, maar zijn vanzelfsprekend graag bereid met u van gedachten te wisselen over de mogelijke specifieke risico's en gevolgen voor uw gemeente.

Decentralisatie rijk:

- 1 WwNV
- 2 AWBZ
- 3 Jeugdzorg

Het kabinet heeft drie decentralisaties ingezet: de Wet werken naar vermogen (WWNV; 1 januari 2013), de extramurale begeleiding vanuit de AWBZ naar de Wmo (1 januari 2013 nieuwe instroom, 1 januari 2014 gehele doelgroep) en de Jeugdzorg (1 januari 2015).

Door de decentralisaties worden de gemeenten in staat gesteld hun beleid meer integraal op te pakken waardoor burgers beter geholpen worden. Dit stelt gemeenten echter voor grote uitdagingen. Niet in de laatste plaats vanwege een beleidsmatige samenhang voor de doelgroep. Hieronder geven we in vogelvlucht de uitdagingen die gemeenten te wachten staan aan.

Decentralisatie 1:

Invoering Wet werken naar vermogen

Het is de verwachting dat de Wet werken naar vermogen (WWNV) per 1 januari 2013 wordt ingevoerd. De WWNV is een samenvoeging van (grote delen van) de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong), de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Met de nieuwe wet wordt een geheel nieuw stelsel voor de onderkant van de arbeidsmarkt neergezet. Het vraagt gemeenten regie te voeren, keuzes te maken in "zelf doen of laten uitvoeren" en een beslissing te nemen over welke rol bijvoorbeeld de sociale werkvoorziening gaat vervullen. Ook dienen gemeenten na te denken over slimme (intergemeentelijke) samenwerkingsverbanden. Dit is essentieel om kosten te kunnen besparen en een zo groot mogelijke efficiency te bereiken.

De VNG stelt dat de mate van creativiteit en samenwerkingsbereidheid van alle belanghebbende partijen (gemeenten, UWV-Werkbedrijf, private dienstverleners en werkgevers) om tot regionaal effectieve samenwerkingsverbanden te komen in belangrijke mate bepalend zal zijn voor het antwoord op de vraag in hoeverre de Wwv het gewenste effect gaat sorteren. Gemeenten krijgen één jaar de tijd om zelf tot regionale samenwerking te komen op het gebied van de nieuwe wet. Is die er na een jaar niet dan volgt een van Rijkswegge opgelegde samenwerking.

Decentralisatie 2: AWBZ - extramurale begeleiding

Vanuit de AWBZ wordt de extramurale begeleiding (inclusief kortdurend verblijf en vervoer) gedecentraliseerd naar de Wmo; per 1 januari 2013 voor nieuwe cliënten (wordt wellicht verschoven naar 1 januari 2014) en herindicaties en per 1 januari 2014 voor de bestaande cliënten.

De beleidsvrijheid die dit met zich meebrengt, stelt gemeenten in staat besparingen te realiseren, zo stelt het rijk. Het kabinet wil hiermee de begeleiding dichterbij de burger en meer in samenhang met ander lokaal ondersteuningsaanbod organiseren. Gemeenten zijn bovendien in staat cliënten te bewegen gebruik te maken van meer passende algemene en/of collectieve voorzieningen.

De indicatiestelling begeleiding Jeugd (psychiatrisch) wordt momenteel door Jeugdzorg verzorgd. Dit onderdeel zal in het onderdeel Begeleiding AWBZ worden meegenomen. Op een later tijdstip zal de afweging plaatsvinden of dit qua uitvoering onder Jeugdzorg valt of onder de Wmo.

Bij deze decentralisatie betreft het ongeveer 180.000 personen en tussen de € 2 en € 3 miljard aan AWBZ-middelen. De decentralisatie gaat gepaard met een efficiëncykorting van 5% op het totale budget voor begeleiding dat wordt overgeheveld.

Concreet betekent dit dat het nodige afkomt op gemeenten, wat leidt tot onder meer de volgende vragen:

- ▶ Om hoeveel mensen gaat het?
- ▶ Wat willen wij hen als gemeenten gaan bieden, welke dienstverlening?
- ▶ Hoe gaan we dit organiseren?
- ▶ Hoe gaan we indiceren, toewijzen en zorg inkopen?
- ▶ Hoe benutten we raakvlakken met de decentralisaties in de Jeugdzorg en de Wet werken naar vermogen?
- ▶ Wat betekent dit op financieel gebied?

Decentralisatie 3: Jeugdzorg

Gemeenten worden in de komende jaren (uiterlijk per 1 januari 2015) tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van alle jeugd- en opvoedhulp voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Door de verschillende onderdelen daarvan bij elkaar te brengen op en rond de natuurlijke leefroutes van jeugdigen en hun gezinnen komt naar verwachting zorg dicht bij huis en integrale ondersteuning gemakkelijker tot stand.

Onderdeel van de veranderingen is tevens de invoering van een nieuw stelsel van passend onderwijs voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. Hierin dienen, scholen, gemeenten en Jeugdzorg samen te werken in regionaal ingedeelde samenwerkingsverbanden. Uiterlijk per 1 augustus 2013 dienen scholen een passende onderwijsplek te kunnen bieden.

Het in de praktijk handen en voeten geven aan deze verantwoordelijkheden op het gebied van jeugdzorg is geen simpele opgave. Het antwoord gaat verder dan het ver- of beleggen van de bestuurlijke verantwoordelijkheid. Het vraagt om de opbouw van een nieuw inhoudelijk fundament.

Gemeenten staan onder meer voor de volgende uitdagingen:

- ▶ doorontwikkelen en vaststellen van de regionale visie op opvoed- en opgroeiondersteuning;
- ▶ verder inventariseren van feiten, cijfers en werksoorten;
- ▶ ontwikkelen van een eenduidige werkwijze die toegang geeft tot jeugdzorg;
- ▶ in kaart brengen van voor- en nadelen voor wat betreft de inkoopssystematiek (PGB/subsidiering/inkoop).

Als de gemeenten deze decentralisatie ook daadwerkelijk aan willen grijpen voor een inhoudelijke vernieuwing van opvoed- en opgroeiondersteuning en hulp, zullen vele gemeenten de vastgestelde visie moeten heroverwegen. Met een hernieuwde visie kunnen gemeenten duurzaam richting geven aan inhoudelijke zorgvernieuwing bij de transitie van de jeugdzorg. Wanneer geen zorginhoudelijke heroriëntatie plaatsvindt, wordt het systeem uiteindelijk onbetaalbaar en zijn gemeenten niet in staat de zorg te bieden die nodig is.

Veel gemeenten en zorginkopers pleiten daarnaast in meerdere of mindere mate voor een financieringssystematiek waarin ruimte is voor kwaliteit- en resultaatmeting. De vaak versnipperde geldstromen en de daarbij behorende verantwoordings-systematiek veroorzaken veelal een slecht inzicht in de organisatie van de zorg rond een gezin. Een nieuwe financierings-systeem is vaak wenselijk om het belang van samenwerken rond een gezin te benadrukken en te versterken.

Wijzigingen WWB 2012

Op 1 januari 2012 zijn een aantal wijziging doorgevoerd in de WWB. Deze wijzigingen hebben in hoofdlijnen betrekking op de volgende onderdelen van de WWB:

- ▶ invoering huishoudtoets (lees: gezinsinkomen) in plaats van partnertoets;
- ▶ wachtperiode voor jongeren van vier weken;
- ▶ intrekking van WIJ en de samenvoeging hiervan in de WWB;
- ▶ verplichting maatschappelijk nuttige werkzaamheden.

De hiervoor genoemde wijzigingen van de WWB hebben duidelijke gevolgen voor het beleid en de uitvoering van de taken op het gebied van werk en inkomen. Zo moeten de informatiesystemen, procedures, normkaders en verordeningen aangepast worden of zelfs erbij komen. Het risico is aanwezig dat de uitvoering van de WWB op een aantal vlakken niet rechtmatig zal worden uitgevoerd.

Het rijk heeft al aangegeven niet coulant op te treden inzake onrechtmatigheid. Hiervoor zijn al een aantal wijzigingen aangebracht in de Verzamelwet SZW 2012, waardoor het mogelijk wordt om (aanvullende) sancties te treffen tegen gemeenten die de WWB onrechtmatig uitvoeren. Voor de bestaande uitkeringen en/of inkomensvoorzieningen op grond van de WWB en de WIJ geldt een overgangperiode tot 1 juli 2012. Voor een aantal doelgroepen geldt zelfs een kortere overgangperiode.

Ontwikkelingen in de verslaggevingsvoorschriften (BBV)

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording heeft vanaf juli 2011 een viertal notities uitgebracht. In deze notities zijn stellige uitspraken en aanbevelingen opgenomen omtrent de volgende onderwerpen. Wij gaan het komende jaar graag met u in overleg over de mogelijke gevolgen hiervan voor uw gemeente.

Notitie incidentele baten en lasten

In het BBV is geen definitie opgenomen omtrent incidentele baten en lasten. De commissie beveelt aan dat iedere gemeente in haar Verordening 212 hiervoor criteria opneemt. Met name het onderscheid tussen structureel en incidenteel is van belang voor de toezichthouder om het materiële begrotingsevenwicht te kunnen vaststellen. Vanaf begrotingsjaar 2013 is de gemeente verplicht om per programma een overzicht op te nemen van de geraamde incidentele baten en lasten en een overzicht van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

<i>Notitie investeringen en kredieten</i>	<p>De notitie betreffende investeringen en kredieten is bedoeld om handvatten te geven voor de verdere beheersing van de investeringskredieten. Ter beheersing beveelt de commissie aan om kaders hiervoor op te nemen in de Verordening 212. Hierbij kunnen separate regels ingesteld worden voor incidentele investeringen en routine-investeringen. Daarnaast kunnen kaders worden gesteld over de looptijd van de kredieten en de verplichte informatie bij het aanvragen van kredieten (zoals planning en risico's). De notitie bevat geen verdere voorschriften die invloed hebben op de begroting en/of jaarrekening.</p>
<i>Stelsel- en schattingswijzigingen</i>	<p>In het BBV zijn waarderingsgrondslagen opgenomen. Deze waarderingsgrondslagen voor waardering en afschrijving van activa zijn nader uitgewerkt in de Verordening 212. De gemeenteraad kan om moverende redenen besluiten de waarderingsgrondslagen en/of de afschrijvingstermijnen te wijzigen. Hierbij wordt dan gesproken over een stelsel- c.q. schattingswijziging. Bij beide wijzigingen geldt dat de (rest)boekwaarde niet mag worden herrekend, maar dat over de langere/kortere/gelijkblijvende gebruikperiode wordt afgeschreven. Het verantwoordt van eenmalige inhaalfschrijvingen ten laste van het resultaat c.q. vermogen is daarmee niet langer toegestaan. De stellige uitspraken en aanbevelingen zijn van toepassing vanaf begrotingsjaar 2012.</p>
<i>Wet Houdbare Overheids Financien (HOF)</i>	<p>Vanwege de voortdurende crisis en de gebrekkige begrotingsdiscipline, heeft de Europese Commissie recent besloten een duidelijke grens van 3% van het BBP te gaan stellen aan de nationale begrotingstekorten. Daarbij mag de overheidsschuld niet hoger zijn dan 60% van het BBP.</p> <p>Naast de begroting van het rijk zijn ook de begrotingen van gemeenten, provincies en waterschappen onderdeel van de totale overheidsbegroting. De Wet HOF bevat strenge regels om te waarborgen dat het begrotingstekort binnen de perken blijft. Het aandeel van gemeenten in de berekening van het begrotingstekort van 3% bedraagt op basis van het voorstel 0,38%. De Wet HOF wordt naar verwachting per 1 januari 2013 ingevoerd; op dat moment zal ook meer duidelijkheid ontstaan over de exacte normen en eisen die de wet gaat stellen.</p>
	<p>De wet HOF kan tot gevolg hebben dat ook gemeenten strenge regels krijgen opgelegd omtrent de bestedingen. Met name het verschil in de toepassing van het kasstelsel bij het rijk (en de berekening van het EMU-saldo) en het stelsel van baten en lasten bij decentrale overheden heeft gevolgen. Het gevolg hiervan is dat ook investeringen en het inzetten van gespaarde reserves leiden tot bestedingen die meetellen in het begrotingstekort. Door het rijk worden aan gemeenten normen toegekend waarbinnen gemeenten mogen handelen. Overtreding van de norm kan leiden tot een boete.</p>

In de huidige opzet kan de Wet HOF een enorme invloed hebben op de begroting van uw gemeente in de komende jaren. Het gevolg van deze wet kan zijn dat geplande investeringen mogelijk geen doorgang meer kunnen hebben. Op dit moment is de wet echter nog in conceptfase. Wij adviseren u daarom de publicaties en ontwikkelingen in deze wetgeving goed te monitoren en de consequenties hiervan - met name op de meerjarenbegroting - te bezien.

IT ontwikkelingen

Samenwerkingsverbanden en IT

De vele ontwikkelingen op het gebied van samenwerking hebben grote invloed op de ICT-organisatie en het beheer van systemen. De ontwikkelingen gaan veelal gepaard met ICT-vraagstukken, onder meer op het vlak van de IT-architectuur, betrouwbare gegevensverwerking, beveiliging, rapportering en complexe gegevensconversies. Dergelijke projecten brengen aanzienlijke risico's met zich mee als het gaat om de betrouwbaarheid van de in systemen aanwezige informatie en de daadwerkelijke realisatie van de beoogde samenwerkingsresultaten. In de praktijk blijkt vaak dat onvoldoende aandacht wordt besteed aan deze aspecten. Wij adviseren u de ICT-risico's in kaart te brengen en expliciet aandacht te besteden aan het mitigeren ervan.

Uitbesteding

Steeds vaker besteden organisaties op diverse niveaus ICT-diensten uit aan derden. Het uitbesteden van diensten betekent niet dat de verantwoordelijkheid ook wordt uitbesteed. Om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de beheerprocessen adviseren wij u een verklaring bij leveranciers op te vragen aangaande de uitbestede processen. Over het algemeen wordt hiervoor een ISAE3402-verklaring gevraagd. Deze verklaring wordt door een auditor afgegeven aan de serviceorganisatie die deze vervolgens aan u ter beschikking kan stellen. De verklaring geeft u inzicht in de kwaliteit van uitbestede processen als wijzigingsbeheer en toegangsbeveiliging.

Bring Your Own Device

Momenteel wordt binnen diverse organisaties nagedacht over invoering van Bring Your Own Device. Bring Your Own Device is het concept waarbij medewerkers gebruikmaken van (computer)apparatuur die niet het eigendom is van de gemeente. Hierbij valt te denken aan de inzet van eigen smartphones of tablets. Indien de gemeente er voor kiest bijvoorbeeld e-mail en agenda via deze persoonlijke apparatuur te ontsluiten, leidt dit tot een aantal vragen op het gebied van beveiliging en beheer. Op welke wijze garandeert uw gemeente bijvoorbeeld de beveiliging van gegevens die naar deze apparatuur wordt toegehaald? En hoewel de inzet van eigen apparatuur kan leiden tot minder beheer van gemeenteparatuur moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de grens van de verantwoordelijkheid. Indien hier onvoldoende aandacht aan wordt besteed, kan het concept namelijk juist leiden tot meer belasting van de IT-organisatie. Tevens bevelen wij u aan expliciet aandacht te besteden aan informatiebeveiliging. Het uitvoeren van een risicoanalyse kan hiervoor een uitgangspunt vormen.

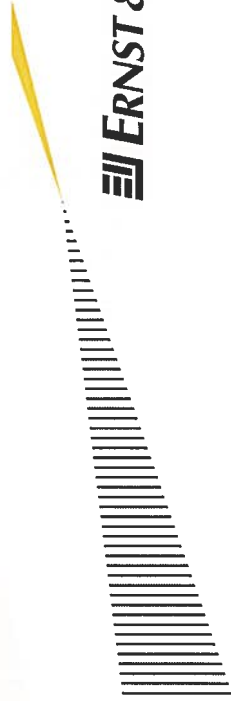
Het Nieuwe Werken

Het Nieuwe Werken is een visie waarbij recente ontwikkelingen in de informatietechnologie als aanjager gelden voor een betere inrichting en beter bestuur van het kenniswerk. Het gaat om vernieuwing van de fysieke werkplek(ken), de organisatiestructuur en -cultuur, de managementstijl en niet te vergeten de mentaliteit van de kenniswerker en zijn manager. Het Nieuwe Werken is een uitdaging waar op dit moment in tijden van bezuinigingen en verbetering van de dienstverlening vele organisaties voor staan. Los van de organisatorische problematiek spelen hier ICT-vraagstukken. Op welke manier worden gegevens vanuit de gemeente ontsloten, waar worden ze vervolgens opgeslagen en welke grip heeft u als organisatie nog op deze gegevens? Vragen die veelal nog onbeantwoord blijven zonder adequate analyse. Wij bevelen u aan een risicoanalyse uit te voeren waarbij de risico's van Het Nieuwe Werken in uw situatie worden geconcretiseerd. In dit kader dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan harde IT-risico's (onder meer informatiebeveiliging en performance ICT-infrastructuur) en zachte risico's (onder meer cultuur en prestaties van medewerkers). Tevens bevelen wij u aan een nulmeting uit te voeren. Alleen op die wijze wordt duidelijk wat de invloed is van het nieuwe werken op harde en zachte factoren en kunnen resultaten worden bewaakt.

Social Media

Ook in de publieke sector wordt in toenemende mate gebruik gemaakt van Social Media om de digitale dienstverlening te bevorderen en in contact te komen met burgers en ondernemers binnen uw gemeente. De kracht van Social Media uit zich ook in de wijze waarop op snelle en zeer directe wijze een grote groep mensen persoonlijk kan worden bereikt. Social Media biedt gemeenten kansen op het terrein van verbetering van de dienstverlening, externe profilering en werving van personeel. Social Media heeft echter ook nieuwe risico's als gevolg. Hierbij moet gedacht worden aan onder andere het (on)bewust lekken van gevoelige informatie of reputatieschade door berichtgeving van burgers of vanuit uw eigen organisatie. Social Media zijn snel en transparant waardoor een gemaakte fout niet gemakkelijk te herstellen is. Wij bevelen u aan de risico's, die gerelateerd zijn aan Social Media, in kaart te brengen en op basis hiervan waar nodig actie te nemen.

	<p>Hierbij dient rekening te worden gehouden met factoren als privacybescherming, het lekken van informatie, het niet of niet adequaat reageren op social-mediaberichten en het toenemen in plaats van afnemen van kosten.</p>
Informatiebeveiliging	<p>In de brief, die u begin februari van de VNG heeft ontvangen, wordt u geattendeerd op de kortgeleden gepubliceerde "ICT-beveiligingsrichtlijn voor webapplicaties" van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). Overheidsorganisaties worden hierbij opgeroepen onderzoek te verrichten naar de webapplicaties die gebruiken van het DigiD-authenticatiemechanisme. Wij adviseren u een inventarisatie uit te voeren van de webapplicaties die uw gemeente aanbiedt. Op basis daarvan bent u in staat enerzijds een risicoanalyse uit te voeren op deze applicaties en anderzijds te bepalen welke gebruikmaken van DigiD. Wij adviseren u vervolgens onderzoeken die u laat uitvoeren op webapplicaties te verrichten met de "ICT-beveiligingsrichtlijn voor webapplicaties" als leidraad.</p>
Fiscaliteiten	<p>Recente ervaringen geven aan dat gemeenten de percentages van btw-aftrek of btw-compensatie onvolledig hebben aangepast aan gewijzigde regelgeving of veranderingen in de activiteiten. Ook is de voor de restgroep, waar de btw juist een kostenpost vormt, vaak meer mogelijk om toch aftrek of compensatie te realiseren. Wij bevelen aan deze mengpercentages periodiek te onderzoeken zodat kansen en risico's tijdig in beeld zijn.</p>
Werkkostenregeling	<p>Daarnaast zijn er belangrijke ontwikkelingen in de aftrek van btw op de bouw en exploitatie van multifunctionele centra. Op grond van jurisprudentie is de mogelijkheid tot aftrek aanzienlijk verruimd.</p> <p>2012 is het tweede jaar waarin gekozen kan worden om de werkkostenregeling nog niet toe te passen. Per 1 januari 2014 moet de werkkostenregeling worden toegepast. Indien u nog niet bent overgestapt op de werkkostenregeling is het zaak om 2012 en 2013 te benutten om de impact van de werkkostenregeling op uw organisatie in kaart te brengen. Dit betekent een inventarisatie van bestaande regelingen en het vaststellen welke maatregelen nodig zijn om een overstap soepel te laten verlopen.</p> <p>Een overgang naar de werkkostenregeling vraagt, gezien de impact op uw organisatie, voorbereiding en introductietijd. Wij raden u dan ook aan om tijdig de inventarisatie in gang te zetten om zo de overgangsjaren 2012 en 2013 optimaal te kunnen benutten voor het inrichten van uw administratieve organisatie en eventuele noodzakelijke aanpassingen van arbeidsvoorwaarden tijdig af te kunnen stemmen met de werknemers(vertegenwoordiging).</p>

Fiscale toets declaratie

Tijdens recente boekenonderzoeken van de belastingdienst valt op dat er een hogere attentiewaarde is voor de juiste fiscale behandeling van gedeclareerde onkosten. In de praktijk blijkt dat doordat het declaratieproces primair gericht is op het vaststellen van rechtmatigheid van de declaraties veelal een fiscale toets ontbreekt. Als gevolg hiervan blijft het in veel gevallen niet mogelijk om tijdens looncontroles vast te stellen dat declaraties op de juiste gronden onbelast zijn uitbetaald. Dit kan resulteren in forse naheffingen.

Aangezien het niet juist documenteren van de reden waarop een declaratie onbelast kan worden uitbetaald kan leiden tot naheffingen, adviseren wij u de bestaande procedures op dit punt te beoordelen en indien nodig aan te passen.